

Čisté srdce záhorácke centrum voľnočasových aktivít

Javová analýza potrieb mladých ľudí (15 - 25 rokov) vo Veľkých Levároch

Táto analýza je vypracovaná na základe odporúčania externého hodnotiteľa projektu Čisté srdce Záhorácke centrum záujmových aktivít, SK 0060.

Veľké Leváre, 20. 5. 2009

OBSAH

ÚVOD	3
1 VPLYV SOCIÁLNO EKONOMICKÝCH PODMIENOK NA DORASTAJÚCU MLÁDEŽ	4
1.1 POTREBY MLADÝCH ĽUDÍ V RODINÁCH POBERAJÚCICH RÔZNE TYPY FINANČNEJ PODPORY OD ŠTÁTU	7
1.2 POTREBY MLADÝCH ĽUDÍ V RODINÁCH S LEPŠOU EKONOMICKOU SITUÁCIOU	9
2 VOĽNÝ ČAS A JEHO VYUŽÍVANIE	11
2.1 EFETKTÍVNE VYUŽÍVANIE VOĽNÉHO ČASU	12
2.2 NEEFEKTÍVNE VYUŽÍVANIE VOĽNÉHO ČASU	14
3 MOŽNOSTI VOĽNOČASOVÝCH AKTIVÍT VO VEĽKÝCH LEVÁROCH A BLÍZKOM OKOLÍ ..	16
4 PROJEKT PRIESKUMU	18
3.1 CIEĽ A HYPOTÉZY	19
3.2 OBJEKT PRIESKUMU	19
3.3 PRIESKUMNÉ METÓDY	20
3.4 ZBER A SPRACOVANIE ÚDAJOV	20
3.5 VÝSLEDKY A ICH INTERPRETÁCIA	21
4 APLIKÁCIA VÝSLEDKOV PRIESKUMU DO PRAXE	31
ZÁVER	35
LITERATÚRA	36
PRILOHY	

ÚVOD

Materializmus, egoizmus, ľahostajnosť sprevádzaná často nezodpovednosťou sa vtlačajú čoraz viac do všetkých sfér ľudského života. Výnimkou nie je ani trávenie voľného času. Deti a mladí ľudia sa akoby nevedeli tešiť z jednoduchých vecí, sú poznačení výtvarnými novými technikami, sú nároční na veci, ktoré im majú spríjemňovať voľný čas. Snažia sa presadiť si veci na úkor iných, ich vlastné dobro je na prvom mieste. „Prečo by som sa mal starať o iných, keď mne je dobre?“, „Stačí, že sa cítim dobre ja, na ostatných nezáleží.“

Mladí ľudia sú čoraz viac ľahostajní k potrebám iných. Ich nízka miera empatie sa buduje už v detstve. Pokiaľ rodičia nebudú vychovávať svoje deti k vnímaniu potrieb iných, k súcitu, k nezištnej pomoci iným, nemôžeme čakať, že v dospelosti im to bude samozrejmé. V tom im môžu pomáhať aj rôzne inštitúcie, ktoré budú deťom a mladým ľuďom vstevovať hodnoty ako zodpovednosť, empatické a sociálne cítenie, a že duchovné hodnoty sú nad matériou dnešného sveta.

Škola a učitelia sú druhými v poradí v tomto vedení, no keď sa povinnosti skončia, je tu ďalší čas, ktorý majú mladí ľudia k dispozícii. A práve vtedy na nich číhajú najväčšie nebezpečenstvá. Už ich nikto nekontroluje, nie sú pod dozorom, môžu si robiť čo chcú, majú možnosť využiť tento čas podľa seba, čo usúdia za správne, alebo zaujímavé.

Zmysluplné trávenie voľného času je veľmi dôležité. Mládež by si mala nájsť aktivity, ktoré ju zaujmú, sú pre ňu spestrením, no zároveň by v nich mala nachádzať ďalšie možnosti budovania svojej osobnosti. Áno, voľný čas, je časom, kedy sa ma človek odreagovať od povinností, oddýchnuť si, no mladí ľudia si ešte nevedia vždy vybrať správnu formu. Je pre nich dôležité vedenie a je dobré, ak rodičia nemôžu, aby sa našla vhodná alternatíva pri ktorej sa nemusia túlať po uliciach, požívať návykové látky, utekať zo školy, či páchať rôzne formy delikvencie.

1 VPLYV SOCIÁLNO-EKONOMICKÝCH PODMIENOK RODÍN NA DORASTAJÚCU MLÁDEŽ

Pri bežnom pozorovaní je zrejmé, že ľudia kladú veľký dôraz na peniaze, majetok a materiálne veci. Technický pokrok a vysoké nároky na život, ktoré sú tak často propagované ako tie najsprávnejšie ovplyvňujú aj mladú generáciu. Byť bohatý sa javí ako najlepšia forma byť šťastný a je to častým kritériom aj pre mladých. Skúmaním sa zistilo, že sú rozdiely v typoch problémov a spôsobe života u lepšie situovaných rodín a u rodín, ktoré žijú v horších sociálno-ekonomických podmienkach. Sú tu rôzne nároky a potreby na život a jeho prežívanie a teda zákonite musia byť aj rozdiely.

Mladí ľudia vyrastajúci v jednom, alebo v druhom type rodiny si tieto rozdiely uvedomujú. Konfrontujú sa navzájom, sú v období kedy si sami majú vytvárať hodnoty do života, názory a celkové smerovanie a peniaze a finančné zabezpečenie je pre nich veľkou výzvou. Sociálny status rodiny má vplyv aj na nich. Ním je podmienené aj ich zaradenie do skupiny rovesníkov, obľúbenosť, vybudovanie si rešpektu či naopak vylúčenie z kolektívu.

Pri niekoľkých rozhovoroch sa ukázalo ako mladí ľudia vyrastajúci v horších podmienkach túžia po peniazoch, mať možnosť dovoliť si kúpiť, čo by chceli, ísť tam kam chcú... U niektorých bolo zrejmé, že práve kvôli tomuto svojmu postaveniu, resp. postaveniu rodiny sa cítia menejcenní a tí, pochádzajúci z lepších podmienok majú navrch.

Pri zisťovaní situácie v obci medzi mladými ľuďmi sa zo 75 respondentov, s priemerným vekom 17 rokov, 93% vyjadrilo, že ich rodina sa má dobre či dokonca sú bohatí, a 7% sa cítia byť chudobnými či dokonca v hmotnej núdzi. Nie je to veľké percento, a tiež nie prekvapujúci výsledok, keďže obec patrí k lepšie prosperujúcemu regiónu.

Okrem ekonomickej situácie v rodine a jej postavenia, sme sa zamerali aj na vzťahy medzi členmi v rodinách. Jedným z najdôležitejších faktorov ovplyvňujúcich vývoj detí a mladých ľudí je vzájomné súžitie členov v rodine. Odpovede respondentov sú v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka č. 1: Vzťahy v sociálne slabších a sociálne lepšie postavených rodinách

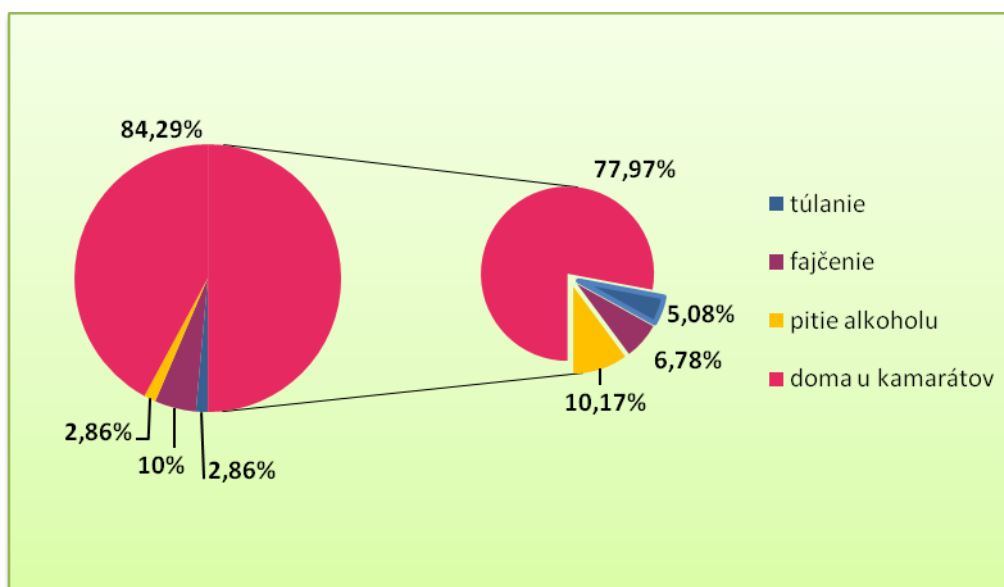
Sociálny status Rodiny Súžitie členov v rodine	Sociálne slabšia rodina	Sociálne lepšie postavená rodina
Harmónia v rodine (akceptujú sa príležitostné konflikty)	40%	70%
Problémy v rodine (medzi rodičmi, rodičmi a deťmi, súrodencami)	60%	30%

Pri konkrétnejšom dopytovaní sa ukázali ako najčastejšie problémy vo vzťahoch medzi rodičmi a deťmi, na druhom mieste boli problémy medzi rodičmi navzájom a následne konflikty medzi súrodencami. V jednom prípade sa vyskytlo vyjadrenie, kedy sa respondent cítil úplne vylúčený z rodiny.

Aj pri rozhovoroch s mladými ľuďmi, ktorí začali navštevovať Centrum záujmových aktivít sa niektorí z nich otvorili a opísali svoju situáciu v rodine. Je zjavné, že žiadna rodina sa nevyhne problémom a krízam, no je zároveň dôležité naučiť sa tieto krízové situácie zvládať. Mladí sa vyjadrili, že rodičia nie vždy venujú pozornosť vplyvu ich problémov na deti, a tiež, že prípadné konflikty medzi rodičmi a deťmi nie sú adekvátne riešené. Teda upadajú do zabudnutia, akoby sa nič nestalo a deti sa majú zmierovať so situáciou takou aká je. Tu sa ukazuje potreba pôsobenia na rodičov. Nie každý dostal exemplárnu výchovu, možno nie každý bol pripravený starať sa o rodinu, ako je to často u mladých ľudí najmä Rómskeho etnika, a tak sa stáva, že oni sami nevedia ako reagovať v problémových situáciách, neuvedomujú si, že ich deti všetko vnímajú a ovplyvňuje to ich život a myslenie. Bolo by dobré, aby takýto rodičia boli ochotní prijať pomoc od inštitúcie, kde im môžu poradiť a zároveň, kde ich deti môžu získať aj iný pohľad na fungovanie vo svete. Naštartovať ich k chápaniu sveta v širších súvislostiach ako to vidia iba u seba v rodine.

Nasledujúci graf nám zobrazuje ako vzorka opýtaných mladých ľudí rieši problémové situácie v rodine.

Graf č. 1: Možnosti riešenia problémových situácií u mladých ľudí v rodinách

Ukázalo sa, že v rámci fajčenia mladí ľudia siahnu väčšinou po cigarete, no vyskytli sa aj prípady, kde sa priznali k fajčeniu marihuany. Pri riešení problémov alkoholom, najčastejšie siahnu po tvrdom alkohole a pive. Pozoruhodným faktom bolo zistenie, že väčšina mladých označila viacero možností pre riešenie konfliktných situácií, zvlášť pri kombinácií s popíjaním. Ale v dvoch prípadoch, a v oboch to boli dievčatá pod 18 rokov, dokonca obe z lepšie situovaných rodín, sa ukázalo, že jedinou možnosťou je pre nich tvrdý alkohol.

Tieto zistenia poukazujú na zlyhanie či už rodičov, keďže rodina je základom, kde by sa deti mali naučiť okrem iných vecí aj zvládaniu stresových a konfliktných situácií. No zároveň je to zlyhávanie spoločnosti, ktorá umožňuje ešte nepnoletým mladým ľuďom pomerne ľahký prístup k narkotikám, medzi ktoré nikotín a alkohol určite patria. A v tomto prípade sa už nerozlišuje či ide o mladistvých z jednoduchších pomerov, či z lepšie situovaných rodín.

Faktory ako ekonomické zázemie rodiny a vzájomné vzťahy medzi jej členmi, na ktoré sme sa snažili prvotne poukázať, môžu vyzdvihovať rozdiely medzi mladými ľuďmi. Existujú aj veci, ktoré sú pre všetkých mladých ľudí, a je jedno v akých podmienkach žijú, rovnaké a sú to potreby. Opierame sa o Maslowovu pyramídu potrieb, kde sa poukazuje na 5 stupňov, od základných fyziologických, cez potrebu istoty a bezpečia, lásky a spolupatričnosti až po potrebu sebaaktualizácie (sebarealizácie). Líšia sa prioritou, intenzitou a formou, ale stále sú

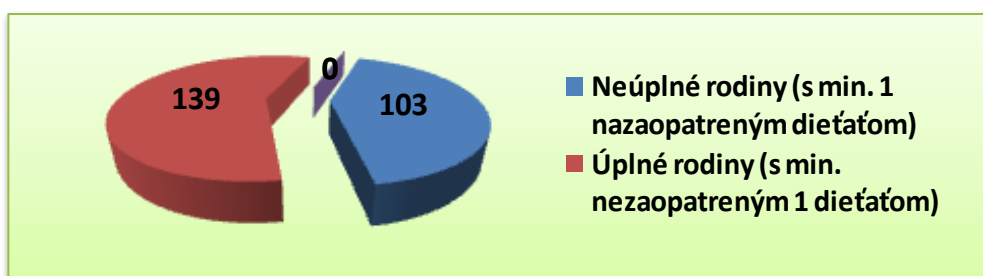
tu a mladí chcú, aby nastala ich saturácia. A to platí aj pre potrebu trávenia voľného času. Mladí ľudia aj keď pochádzajúci z rôznych pomerov, potrebujú a chcú aktivity pre svoj voľný čas. Rozdiel je len v ich nárokoch a rôznorodosti, na čo poukážeme v ďalších kapitolách.

1.1 POTREBY TRÁVENIA VOĽNÉHO ČASU U MLADÝCH ĽUDÍ V RODINÁCH POBERAJÚCICH RÔZNE TYPY FINANČNEJ PODPORY OD ŠTÁTU

V prvej podkapitole sa budeme venovať možnostiam a potrebám voľnočasových aktivít mladých ľudí z horšieho socio- ekonomického prostredia. Zdá sa, že títo mladí ľudia majú horšiu východiskovú situáciu a pomery v rodine im nedovoľujú veľké možnosti. Prevažná väčšina týchto mladých ľudí je Rómskeho pôvodu, keďže táto skupina aj v tejto obci patrí medzi ekonomicky i sociálne najmenej vyspelé. Avšak v rámci štatistík a celkového prieskumu nejedná sa len o Rómske rodiny a mladých ľudí.

Zo štatistík vyplýva, že v okrese Malacky je približne 242 rodín s nezaopatrenými deťmi (úplných či neúplných), ktoré poberajú dávku v hmotnej núdzi. Toto číslo je priemerným výsledkom za dvanásť mesiacov v roku 2008, keďže počet rodín sa líši každý mesiac na základe posudzovania či daný príspevok patrí, alebo nepatrí danej rodine. Obec Veľké Leváre si samostatne takéto údaje nevedie a taktiež ÚPSAVR v Malackách nemá zoradenú evidenciu uchádzačov podľa miesta bydliska, pre obraznosť ponúkame informácie za okres Malacky.

Graf č. 2: Priemerný počet úplných a neúplných rodín poberajúcich dávku v hmotnej núdzi za rok 2008 v okrese Malacky

Okrem rodín, ktoré poberajú dávky v hmotnej núdzi je v obci viacero rodín žijúcich na hranici životného minima, prípadne poberajúcich iné formy príspevkov od štátu (príspevok

na bývanie, ošatenie ...) Avšak tieto štatistiky sa taktiež podľa obcí nevedú, teda nemôžeme pridať konkrétne čísla.

V týchto rodinách sú priority zamerané viac na zabezpečenie základných potrieb. Rodičia majú starosti s obživou detí, so zabezpečením primeraného bývania a pod, takže voľnočasové aktivity detí a mladých ľudí vyrastajúcich v týchto podmienkach sú posunuté na druhé miesto. Nehovoriac o dôležitosti vzdelania, ktoré je v niektorých takýchto rodinách taktiež podceňované. U mnohých (najmä Rómskych rodín) sú zanedbané aj hygienické návyky.

Ak sa pozrieme do minulosti, deti a mladí ľudia v takýchto rodinách mali svoj „voľný čas“ vyplnený domácimi povinnosťami, kedy museli pomáhať doma rodičom, starať sa o mladších súrodencov a pod., keďže rodičia si nemohli dovoliť zaplatiť pomocníkov pre vykonávanie týchto činností. Takže ich voľný čas bol prevažne časom pre regeneráciu a zotavenie. Až po priemyselnej revolúcii a zavedení povinnej školskej dochádzky sa pomery postupne začali upravovať. Aj keď trávenie voľného času zábavou a „ničnerobením“ bolo vždy skôr výsadou detí z majetnejších rodín (Hoffbauer, 2004).

V dnešnej dobe je situácia iná. Aj keď táto mládež stále má isté povinnosti doma, od rodičov, ostáva jej dosť voľného času, ktorý potrebuje vyplniť. Pri komunikácii z mladými ľuďmi z týchto rodín vyplýva, že je tu potreba tráviť voľný čas koordinovanejšie a potreba niečím sa zaujať. Keďže rodina nemá finančné možnosti na zaplatenie rôznych krúžkov v okolí či len pravidelné cestovné na dochádzanie na miesta aktivít, prípadne sa rodičia touto témou vôbec nezaoberajú, mládež je odkázaná na veľmi malú ponuku aktivít v mieste bydliska. Či nejaké sú a aké, tomu sa budeme konkrétnejšie venovať v podkapitole 2.1.

Prieskumné otázky, nám však potvrdili záujem týchto mladých ľudí o aktivity na spestrenie voľného času. Evidujeme zvýšenú potrebu a záujem o voľnočasové programy. Mladí ľudia sú príliš vystavení pôsobeniu „ulice“ a nechajú sa zlákať jej pokušeniami (fajčenie maloletých, pitie alkoholu, požívanie drog, záškoláctvo...), veľký vplyv majú na nich rovesnícke skupiny, ktoré im často krát nedávajú len pozitívny príklad. Ich hodnotová orientácia je nízka, majú malú motiváciu k zmysluplnej pravidelnej a zodpovednej činnosti. Je naozaj potrebné venovať sa týmto problémom a najmä preventívne zakročiť, aby sa nemohli šíriť ďalej.

Tieto veci nám potvrdzujú aj pozorovania uskutočnené v Centre záujmových aktivít. Veľmi častá bola nízka miera vytrvalosti a trpezlivosti pri niektorých činnostiach. Je isté, že im chýba zvyk, že mladí ľudia nie sú naučení dlhodobo vykonávať jednu aktivitu a zároveň precízne. Necítia zodpovednosť za vyhotovené „dielo“ či vykonanú činnosť, stavajú sa k tomu dosť ľahostajne. Je zrejmé, že tieto návyky vyplývajú z fungovania v rodine, kde k tomu neboli vedení. Teda je potrebné na tieto veci poukázať a snažiť sa na ne pôsobiť, aby si mladí ľudia začali uvedomovať dôležitosť práce, ktorú vykonávajú a cítili zodpovednosť za jej dokončenie, no nie len pre ukončenie ako také, ale aj za jeho kvalitu.

1.2 POTREBY TRÁVENIA VOĽNÉHO ČASU MLADÝCH ĽUDÍ V RODINÁCH S LEPŠOU EKONOMICKOU SITUÁCIOU

V rodinách, kde je ekonomická situácia lepšia a rodičia si môžu dovoliť zabezpečiť deťom finančne náročnejšie potreby (počítač, hry ...) či poskytnúť im priestor a príležitosti na trávenie voľného času, je veľkým problémom ľahostajnosť týchto detí. Nemajú správne vedenie, motiváciu prečo by niečo také mali robiť, prečo by mali navštevovať nejaké centra a krúžky a pod. Mnohým deťom rodičia dávajú príliš veľa voľnosti a neučia ich zodpovednosti a pravidelnej činnosti. Znova kladieme dôraz na rodinu, lebo predpokladáme, že odtiaľ by mali vyjsť prvé impulzy.

Je viditeľné, že tieto deti a mladí ľudia sú viac nároční ako mládež pochádzajúca zo sociálne slabšieho prostredia. Neuvedomujú si, že v porovnaní s ostatnými majú možno oveľa viac a mohli by byť spokojní a najmä vďační.

Problém tejto situácie vidíme aj vo zvýšených nárokoch spoločnosti na rodičov či zvýšených nárokov rodičov na životný štandard. Efekt je taký, že rodičia sú pracovne príliš vyťažení, pracujú viac ako 8 či 9 hodín denne a čas, ktorý tak nemôžu tráviť s deťmi kompenzujú materiálnymi vecami, uspokojujú sa aj ich. No dovolíme si konštatovať, že týmto ich len príjmu k väčšej ľahostajnosti, nezodpovednosti, k citovej vyprahnutosti, kedy im materiálna vec nedokáže vynahradiť prítomnosť človeka. Naučia sa s tým žiť a je len samozrejmé, že to aplikujú na iné situácie vo svojom živote.

V tomto prípade, mladí ľudia potrebujú prežiť zážitok spoločenstva, naučiť sa, že ak niečo chcú musia sa o to aj pričiniť, zistiť, že nie všetky veci sa dejú samozrejme. Mali by zakúsiť konfrontáciu s mladými ľuďmi z iného prostredia, aby sa zoznámili s inými spôsobmi života v spoločenstve či rodine a poznali čo znamená empatia, spolupatričnosť a možno poprieť v sebe predsudky voči „iným“, s ktorými sa v nemalej miere stretávajú vo svojom okolí.

Zároveň nám pozorovania ukázali ako sa mnohé deti a mladí ľudia uzatvárajú pred osobným kontaktom s inými. Počítačové hry, komunikácia prostredníctvom internetu (rôzne zoznamovacie portály) ich prilákali natoľko, že necítia potrebu fyzického kontaktu. Všetko sa premieta do virtuálneho sveta, kde sa zrazu cítia slobodnejší, nemajú zábrany, môžu sa otvoriť viac bez toho, aby sa niekto na nich díval a posudzoval ich. Zvlášť pre tých, ktorí majú problémy s prejavovaním sa na verejnosti, cítia sa menejcenní (kvôli rôznym fyzickým, psychickým či sociálnym faktorom) je to istá forma pomoci ako nebyť sám. Je potvrdené, že to môže byť do určitej miery povzbudzujúce, no netreba zabúdať na fakt, že tento spôsob ich nepripraví do života, kde sa neskôr budú musieť konfrontovať s možno oveľa zložitejšími životnými situáciami, pri ktorých by už mali byť naučení a vysporiadaní so svojou situáciou.

Pri dopytovaní sa zistilo, že aj táto mládež v obci má záujem o aktivity na spestrenie voľného času, problémom je zrejme slabá ponuka aktivít, zároveň však slabá motivácia mladých k činnosti a tiež zníženie z ich nárokov. Títo mladí ľudia sú zvyknutí na výdobytky modernej techniky a je pre nich nezaujímavé prijať jednoduché formy zábavy a hier. Riešením je najsť kompromis, v ktorom sa potreby mladých ľudí stretnú s primeranou ponukou ich saturácie. Teda poskytnúť mladým ľuďom dostatočné pútavé programy aj použitím jednoduchších prostriedkov. A taktiež naučiť dnešnú mládež, že nielen technika vie zaujať a zabaviť.

2 VOĽNÝ ČAS A JEHO VYUŽÍVANIE

Samotný pojem voľný čas a jeho definovanie je niekedy ťažké špecifikovať, keďže pre každého človeka môže tento čas znamenať niečo iné. Tento čas poskytuje asi najväčšiu mieru voľnosti v rámci využitia, je to rozhodovanie o voľbe prečo, kde a kedy sa rozhodneme.

Voľný čas je chápaný prostredníctvom aktivít, do ktorých jednotlivec vstupuje na základe vlastného rozhodnutia a prinášajú mu uspokojenie a príjemné zážitky. Jeho hlavnými funkciami sú oddych (regenerácia pracovných síl), zábava (regenerácia duševných síl), rozvoj osobnosti (spoluúčasť na vytváraní kultúry) (Hofbauer, 2004).

Výstižnejšiu definíciu voľného času s dôrazom na voľný čas detí a mládeže nachádzame u Pávkovej: „Pojem voľný čas bežne zahŕňa odpočinok, rekreáciu, zábavu, záujmové činnosti, záujmové vzdelávanie, dobrovoľnú spoločensky prospešnú činnosť ako aj časové straty spojené s týmito činnosťami. Z hľadiska detí a mládeže do voľného času nepatrí vyučovanie a činnosti s ním súvisiace, sebaobslužné činnosti, základná starostlivosť o zovňajšok a osobné veci, povinnosti spojené s chodom rodiny, domácnosti, výchovného zariadenia, ďalšie nariadené vzdelávanie a časové straty. Súčasťou voľného času nie sú ani činnosti zabezpečujúce biologickú existenciu človeka (jedlo, spánok, hygiena, zdravotná starostlivosť). Ale aj z týchto činností si ľudia niekedy vytvoria svoj koníček, čo môžeme vidieť napríklad vo vzťahu k príprave (i konzumácii) jedla.“ (Pávková, 2002, s. 13).

Prvé skúsenosti s aktivitami voľného času prináša rodina. Ich realizácia sa potom odvíja od sociálneho statusu rodiny, životného štýlu a vzťahu mladých k daným voľnočasovým aktivitám. Ďalej sú to školy a školské zariadenia, ktoré zriaďujú rôzne krúžky, kurzy, kultúrne akcie..., rozvíjajúce záujmy, schopnosti, sociálne vzťahy mladých. V neposlednom rade sú to mimoškolské inštitúcie, zariadenia voľného času, organizácie na podporu kultúrnych, športových, umeleckých, náboženských, vzdelávacích a iných hodnôt.

Rovesnícke skupiny sú ďalšou kategóriou, ktorá formuje osobnosť a aj život jednotlivca. Sú pre neho dôležitým zdrojom sociálnych skúseností. Overuje si medzi nimi rôzne formy spoločenského správania medziľudských kontaktov. Preberá od nich spôsoby správania, spoločenské postoje i spôsob úpravy zovňajšku. Rodina a škola vedú mladého človeka k

disciplíny k úcte k starším, k istým morálnym zásadám, pričom skupina, často ponúka pravý opak.

A veľmi významným, najmä v súčasnej dobe je vplyv médií na mladého človeka. A to či už televízia, počítač, počítačové hry, internet. Tieto médiá pre mnohých predstavujú akýsi svet pseudohodnôt, ide o fenomén mediálneho správania sa mladých ľudí, ktorí sa túžia podobať na nejakú filmovú postavu, prípadne prežiť situáciu podobnú filmu či seriálu (sociálna identifikácia). Počítač a internet spôsobujú tzv. parasociálnu komunikáciu, ktorá je jednou z príčin neschopnosti interpersonálnej komunikácie a povrchných kontaktov mladých ľudí. V súčasnosti prostredie, v ktorom sa mladí ľudia pohybujú ponúka veľa možností. Pomáha im pri budovaní vlastnej osobnosti, pri vytváraní hodnôt a noriem, ktoré budú platné pre ich ďalší život. No zároveň ukrýva v sebe veľa nástrah, ktorým môžu podľahnúť, a tým si svoj život skomplikovať. Ale aj tie môžu využiť vo svoj prospech, ak sa z nich dokážu poučiť a chyby neopakovať.

Podľa prieskumu, ktorý uskutočnila v roku 2009 organizácia Iuventa, zaoberajúca sa aktivitami a programami pre mladých ľudí na celom Slovensku, najnovšími trendami v trávení voľného času mladých ľudí je okrem virtuálneho sveta počítačov (počítačové hry, chatovanie, blokovanie...) aj prežívanie voľného času v nákupných centrách. Nejde vždy iba o nakupovanie, ale častý je tzv. window shopping, bezcieľne prechádzanie sa obchodmi.

Voľný čas ponúka veľa možností na jeho trávenie a je dôležité správne si vybrať. Tento čas ak je správne využitý, môže byť zdrojom nielen zábavy, ale aj získavania informácií a skúseností využiteľných pre ďalšie smerovanie života a formovanie osobnosti každého človeka.

2.1 EFEKTÍVNE VYUŽÍVANIE VOĽNÉHO ČASU

Podnetov pre správne, resp. efektívne využívanie voľného času je veľa. Najmä dnešná doba ponúka široké spektrum záujmových činností, programov, aktivít, do ktorých sa môže mladý človek zapojiť a využiť tak svoj potenciál i obohatiť sa.

Podľa už spomínaného prieskumu organizácie Iuventa, boli ponúknuté tieto aktivity ako príklad aktívneho prežívania voľného času:

- Venovať sa svojim záujmom a koníčkom
- Rozširovať si vzdelanie
- Navštevovať krúžky, stretnutia
- Zapájať sa do aktivít v obci
- Organizovať stretnutia, aktivity pre druhých
- Navštevovať kultúrne podujatia
- Pracovať ako dobrovoľník / dobrovoľníčka
- Chodiť na stretnutia žiackej / študentskej rady, obecnej rady mladých

Túto škálu aktivít môžeme vnímať ako východiskovú pre možnosti voľnočasových aktivít pre mladých ľudí dneška. Mladý človek potrebuje formovanie a smerovanie, a aktívne strávený voľný čas mu v tomto môže poskytnúť širší rozmer. Podľa tohto prieskumu mladí ľudia majú v závislosti od typu vzdelávania(sociálnej aktivity) v priemere 4,5 hodiny denne na trávenia voľného času. Konkrétnejšie nám to zobrazuje nasledovná tabuľka.

Tabuľka č. 2: Množstvo voľného času mladých ľudí vyjadrené

Sociálna aktivita	Priemer v hodinách
Na materskej dovolenke	3,47
Študenti VŠ	4,04
Pracujúci	4,13
Žiaci SŠ – bez maturity	4,32
Žiaci SŠ – s maturitou	4,51
Žiaci ZŠ	5,42
Nezamestnaní	7,20

Dobrym príkladom sú aj rôzne inštitúcie a organizácie, ktoré sa snažia venovať deťom a mladým ľuďom. Tie by sa mali, a prevažne sa to aj tak deje, zameriavať na žiakov základných a stredných škôl, ktorí majú pomerne veľké množstvo voľného času. Keďže si ho často krát nevedia vyplniť aktivitami, je tu nebezpečenstvo úpadku do pasivity, či riziko rôznych sociálno-patologických javov.

Vážnu skupinu tvoria nezamestnaní, u ktorých je toto riziko ešte vyššie. Pre tých je dobrou formou aktivity dobrovoľnícka práca. Môžu vyjsť zo svojho stereotypu, praktizovať svoje schopnosti a zručnosti a taktiež nabráť nové skúsenosti. Môže im to pomôcť aj v ich budúcom smerovaní, v povolani, keď sa zaradia medzi pracujúcich.

Pri využívaní voľného času je dôležitá aj funkcia komunity, v ktorej sa nachádzajú a participácia mladých ľudí na realizovaní voľnočasových aktivít pre ňu. Najmä v obciach, kde je menej príležitostí ako v mestách, by mali mladí ľudia aktívne pôsobiť na rozvoj kultúrnych a voľnočasových aktivít pre seba i verejnosť. Toto je jedna z foriem efektívneho trávenia voľného času, ktorou ho môžu spríjemniť nie len sebe, ale aj celej komunite.

2.2 NEEFEKTÍVNE VYUŽÍVANIE VOĽNÉHO ČASU

Tento fenomén dnešnej doby u mladých ľudí je dosť zjavný. Trávenie voľného času je špecifickým problémom a otázkou, na ktorú nie je vždy jasná odpoveď. Je viacero príčin prečo mladí ľudia nevedia a často krát ani nemajú záujem využívať svoj voľný čas zmysluplne. Je dôležité, aby mal mladý človek pohnútku niečomu sa sústavne venovať. Často zápasia s demotiváciou, nezaujmom, neobjavením aktivít, ktoré ich skutočne zaujímajú. Preto svoj voľný čas nevedia ani správne zúžitkovať. Ako píše Končeková (1996), bezzáujmovosť je prejavom vnútornej prázdnoty a tu je riziko, že sa ju rozhodne zaplní hocičím, čo ju pomôže odstrániť, a to bez ohľadu na správnosť výberu či už voči sebe (vlastným potrebám, záujmom) alebo voči spoločnosti. Je tak náchylný podľahnúť rôznym formám protispoločenskej činnosti. Nie je zriedkavosťou v súčasnosti kriminalita u mládeže, závislosti (toxikománia, alkoholizmus, gamblerstvo...), výtržníctvo, násilnosti..., ktorými mladí ľudia zaháňajú nudu a stereotypy vo svojom živote.

Aj pri skúmaní situácie v tejto obci a pri rozhovoroch s mladými navštevujúcimi Centrum záujmových aktivít sa ukázalo viacero problémov s využívaním voľného času. Mladí ľudia sú veľmi pasívni, demotivovaní a znudení. Pri snahách zaujať ich aktivitami, reagujú rôzne. Často krát sa stalo, že ich odmietli hneď na začiatku bez toho, aby mali nejakú skúsenosť s nimi. Až po následnom presviedčaní, niekedy aj podmienení zúčastniť sa danej aktivity, zistili, že ich to môže aj zaujať či byť im to užitočné.

Pri bližšom kontakte s mladými ľuďmi sa nám potvrdili aj niektoré sociálno- patologické javy (fajčenie cigariet aj marihuany, pitie alkoholu, hranie na automatoch, záškoláctvo, hrubé správanie voči autoritám). Tieto javy sú časté, no myslíme si, že sú zároveň refleksiou na situáciu v spoločnosti. Keďže voľnočasové aktivity pre mladých chýbajú, nahrádzajú si to formami, ktoré sú pre nich tiež lákavé, aj keď neakceptovateľné spoločnosťou. V dnešnej spoločnosti, aj keď mladí ľudia majú rôznorodejšie možnosti využívania voľného času ako kedysi a aj viac času na jeho trávenie, nevedia ho správne a zmysluplne využívať. Nedávajú dôležitosť aktivitám, pri ktorých sa okrem relaxu a zábavy môžu aj niečo naučiť, ktoré ich môžu formovať, ale radšej si volia bezduché potulovanie sa, ničnerobenie a pod.

Premysleným a zodpovedným prístupom k výberu voľnočasových aktivít sa mladí ľudia môžu vyhnúť negatívnym javom v spoločnosti, ktoré sú často aj následkami nesprávneho využívania voľného času. A taktiež spoločnosť je chránená od negatívneho a zároveň neželaného (antisociálneho, delikventného) správania.

3 MOŽNOSTI VOĽNOČASOVÝCH AKTIVÍT VO VEĽKÝCH LEVÁROCH A BLÍZKOM OKOLÍ

V tejto obci ako aj v mnohých iných sú obmedzené možnosti pre trávenie voľného času deti a mladých ľudí. Túto situáciu sa snaží z časti riešiť základná škola, v ktorej fungujú voľnočasové krúžky, tie sú však limitované len pre školopovinné deti, a tak starší nemajú možnosť zapojiť sa. Obec z času na čas organizuje športové či kultúrne aktivity, no sú to len jednorazové akcie, poväčšine každoročne sa opakujúce, k istým výročiam či príležitostiam. (ako napríklad oslava ku dňu matiek, deň detí, každoročný karneval, či púšťanie šarkanov, hody, Mikuláš, či niekoľko športových turnajov a jeden či dva výlety spojené s turistikou), Väčšina z nich je zameraná pre širokú verejnosť, príp. mladšie deti. Teda konkrétne aktivity naplňujúce potreby mladeže chýbajú.

V okresnom meste Malacky existuje centrum voľného času a základná umelecká škola, ktoré niektoré deti aj navštevujú. No keďže je to podmienené cestovaním a finančnými nárokmi, pre mnohé deti a mladých je to nereálne vzhľadom na ekonomickú situáciu v rodine. Podobne je to aj s návštevou kina, divadla, plavárne...

Takže možností na trávenie voľného času je málo. Obec mala ku koncu roka 2008 evidovaných 3 595 obyvateľov z toho 518 detí do 15 rokov a 533 mladých vo veku od 15 do 25 rokov. Toto číslo poukazuje na potrebu organizovania a usmerňovania mladých ľudí k zmysluplnej aktivite.

Inak ich jedinou možnosťou stále ostáva potulovanie sa po uliciach, či vysedávanie v baroch, kde nie je výnimkou, že sa im ponúkne aj alkohol či cigareta. Mladí sa zgrupujú do skupín na niekoľkých miestach, kde je často krát avízo na políciu kvôli väčším či menším priestupkom. Verejnosť je tak pobúrená ich správaním, no doteraz sa nepodarilo vymyslieť riešenia či formy prevencie.

Zriadené Centrum záujmových aktivít (s funkciou nízkoprahového centra) je jednou z možností, ktorá môže pomôcť ako deťom a mladým ľuďom (napríklad k zmysluplnej činnosti, k zážitku spoločenstva, k pocitu, že sa o nich niekto zaujíma, uspokojiť aspoň niektoré ich potreby a nároky...), tak ich rodičom (ktorí na nich nemajú čas, ktorí nevedia ako im spestriť voľný čas, ktorým záleží, aby sa ich deti nepotulovali bezcieľne po uliciach...), a

zároveň aj verejnosti (ktorá pri pozitívnych aktivitách centra bude mať prospech v podobe organizovanejšej mládeže, motivovanejšej a citlivejšej aj pre problémy jej okolia...).

Mladí ľudia z obce majú veľkú potrebu organizovať sa, no zatiaľ k tomu nemali podmienky. Teraz sa im to Centrum snaží nahradiť. Je tu snaha nielen pripravovať programy pre nich, no zároveň sa ich snaží nepriamo motivovať k dobrovoľníckej činnosti. Zaktivizovať ich, aby boli schopní niesť zodpovednosť za vyplňanie voľného času aj sami za seba.

4 PROJEKT PRIESKUMU

Pre efektívne fungovanie akejkoľvek inštitúcie zameriavajúcej sa na voľnočasové aktivity mládeže, je dôležité poznať jej potreby a najmä záujem o dané aktivity, resp. o príležitosť vytvorenia daných činností. V prieskume sme sa zamerali jednak na zhodnotenie situácie v akej sa táto veková skupina nachádza a jednak na jej všeobecný i konkrétny záujem o možné aktivity na spestrenie voľného času. Zisťovali sme či ich myšlienka vybudovania nejakej inštitúcie pre voľný čas zaujme a nakoľko jej budú otvorení. Zároveň ponukou konkrétnych aktivít a činností sme im dali možnosť vyjadriť svoj záujem, aby táto novovznikajúca inštitúcia mala prehľad o mládeži v tejto obci a mohla jej ponúknuť to, čo potrebuje.

Prieskum je založený na konkrétnych odpovediach mladých ľudí, ale zároveň aj na pozorovaní a rozhovoroch, ktoré nám odhalilo mnohé skutočnosti využiteľné pri práci s touto mládežou. Uvedené výsledky o tom čo ovplyvňuje mládež, o jej aktivitách a činnosti vo voľnom čase, o jej potrebách, spolu s výsledkami prieskumu o záujme o voľnočasové aktivity nás len utvrdzujú v tom, že mladí ľudia potrebujú organizované a riadené voľnočasové aktivity. Potrebujú, aby ich niekto aktivizoval, aby mali motiváciu k zmysluplnej činnosti a keď ju už nadobudnú, aby pri nej ostali a nechali sa viesť.

Je to dôležité najmä pre mladých ľudí z menej podnetného prostredia, ktorí nemajú dobré vzory v rodine či širšom okolí. Mali by mať možnosť získať návyky a zručnosti ako ostatní, má im to umožniť prístup k veciam, ktoré budú potrebovať pre svoj budúci život a ktoré im ho môžu uľahčiť.

Pre tých, ktorí predsa len majú viac možností, alebo pochádzajú z harmonickejšieho a na podnety a motiváciu bohatšieho prostredia, malo by organizované trávenie voľného času viesť k skúsenosti so spoluprácou s rovesníkmi z rôzneho prostredia, zvýšiť v nich empatické cítenie a poprieť v sebe predsudky, ktoré ak sú, sú často získané v prostredí, v ktorom vyrastajú. Škodí ako jednotlivcom, tak aj celej spoločnosti. Zároveň by ich to malo primäť k zamysleniu sa nad svojimi nárokmi ktoré sú často nezmyselné a k tomu, že nie len výtobytky dnešnej doby môžu zahnať nudu a vyplniť voľný čas.

4.1 CIEĽ A HYPOTÉZY

Hlavným cieľom je analyzovať potreby a záujem o voľnočasové aktivity pre mladých ľudí. Zároveň vygenerovať formy voľnočasových aktivít, ktoré mladí ľudia preferujú a sú pre nich zaujímavé.

Východisková hypotéza: Napriek tomu, že mladí ľudia nevedia efektívne využívať svoj voľný čas, nevedia odolávať nástrahám, ktoré im ponúka svet a nechajú sa zlákať jeho negatívnymi javmi, majú potrebu a záujem o voľnočasové aktivity.

Na základe východiskovej hypotézy sme sformulovali aj ďalšie pomocné hypotézy:

Hypotéza č.1: Keďže v obci nie je veľa možností vyžitia sa, priestor ponúka ulica, a tak mladí ľudia trávajú svoj voľný čas prevažne potulovaním sa a v spoločnosti svojich rovesníkov.

Hypotéza č.2: Mnohí mladí ľudia sa zaujímajú o hudbu a šport, preto predpokladáme, že sa väčšina z nich, pri výbere voľnočasových aktivít, bude orientovať viac na pravidelné aktivity, ktoré budú hudobného a pohybového charakteru.

4.2 OBJEKT PRIESKUMU

Prieskumnú vzorku tvoria mladí ľudia z obce Veľké Leváre vo veku 15 – 25 rokov. Prevažná väčšina z nich sú študujúci, niekoľkí pracujúci a niekoľkí zaregistrovaní na úrade práce. Počet je 75, z toho 46 žien a 29 mužov a ich vekový priemer je 17 rokov.

Respondentov sme vyberali náhodným výberom, keďže sme chceli získať čo naj dôveryhodnejšie výsledky. Zameriavali sme sa tak na mladých ľudí zo sociálne slabšieho prostredia, ako aj tých z ekonomicky lepšieho prostredia, aby sme mohli posúdiť či sociálne a ekonomické zázemie rodiny ovplyvňuje rozhodovanie a výber voľnočasových aktivít.

4.3 PRIESKUMNÉ METÓDY

Formou, ktorú sme zvolili na získavanie informácií pre náš prieskum je dotazníková metóda. Keďže sme chceli zachytiť názory čo najväčšieho počtu mladých ľudí, bola to pre nás najvhodnejšia forma zozbierania údajov. Tým, že dotazník bol anonymný predpokladáme, že to dopomohlo k odbúraniu bariér a mladí ľudia sa mohli vyjadriť otvorenejšie a bez obáv.

Dotazník obsahuje v úvode predstavenie témy a účel, na ktorý bol vytvorený. Nasleduje osem otázok. Tri z nich boli zamerané na situáciu v rodine, ekonomické podmienky a vzťahy medzi jej členmi, štyri skúmali voľný čas, ako ho mladí ľudia trávia, či by prijali voľnočasové aktivity a v akých formách. Posledná otázka bola len doplňujúca, aby sme získali prehľad aká je možnosť vytvoriť dobrovoľnícke skupiny v obci. V závere je poďakovanie a informácie o mieste odovzdania dotazníka. Otázky sú uzavreté, niektoré majú alternatívnu formu odpovede „iné“, kde mohli doplniť údaje, ktoré sa líšili od predložených možností. Pri niektorých otázkach mali respondenti možnosť viacnásobnej voľby.

Zároveň sme výsledky z dotazníka dopĺňali aj zisteniami z rozhovorov a z pozorovaní medzi mladými ľuďmi najmä v ich prostredí.

3.4 ZBER A SPRACOVANIE ÚDAJOV

Výsledky sme zozbierali na rôznych miestach v obci. Väčšinou oslovením na ulici a tiež na základnej škole u žiakov, ktorí dosiahli, alebo tohto roku dosiahnu 15 rokov. Po zozbieraní vyplnených dotazníkov, nasledovalo porovnanie so zisteniami pri pozorovaní a rozhovoroch. Snažili sme sa odpovedajúcim zabezpečiť súkromie, aby sa mohli otvorene vyjadriť.

Pri spracovávaní, sme si odpovede triedili podľa sociálno- ekonomického statusu respondenta, ku ktorému sa sám priradil. Pri vyjadreniach k jednotlivým otázkam sme si zisťovali početnosť znakov, teda daných odpovedí a taktiež pri otvorených otázkach rôznorodosť, prípadne zhodné vyjadrenia respondentov.

3.5 VÝSLEDKY A ICH INTERPRETÁCIA

Na základe predloženého cieľa a hypotéz sme došli k nasledovným výsledkom.

Hypotéza č. 1:

Kedže v obci nie je veľa možností vyžitia sa, priestor ponúka ulica, a tak mladí ľudia trávajú svoj voľný čas prevažne potulovaním sa a v spoločnosti svojich rovesníkov.

Ako už bolo spomínané, možností na trávenie voľného času mladých ľudí vo Veľkých Levároch je málo, a tak si ho mladí ľudia spestrujú po svojom. Neorganizovaná činnosť, vasedávanie pri televíznej obrazovke, či počítači, bezcieľne potulovanie sa po uliciach, menšia či väčšia delikvencia, sú klasickými činnosťami, ktorými sa dnešná mládež, a to nie len v tejto obci zaoberá. Avšak zatiaľ čo možno v iných obciach či mestách sú isté možnosti vyžitia sa a mladí ľudia si môžu vybrať ako strávia svoj voľný čas, vo Veľkých Levároch sú to často krát ich prvé a aj jediné voľby, ktoré majú.

Poukazuje na to aj následná tabuľka a grafické znázornenie. Kedže mladí mohli označiť viacero možností, prvá tabuľka a graf poukazujú na ich prvú voľbu a následne ďalšia tabuľka a graf znázorňuje ich alternatívy v trávení voľného času.

Tabuľka č. 3: Využívanie voľného času mladých ľudí (15 – 25 rokov)- prvotný výber

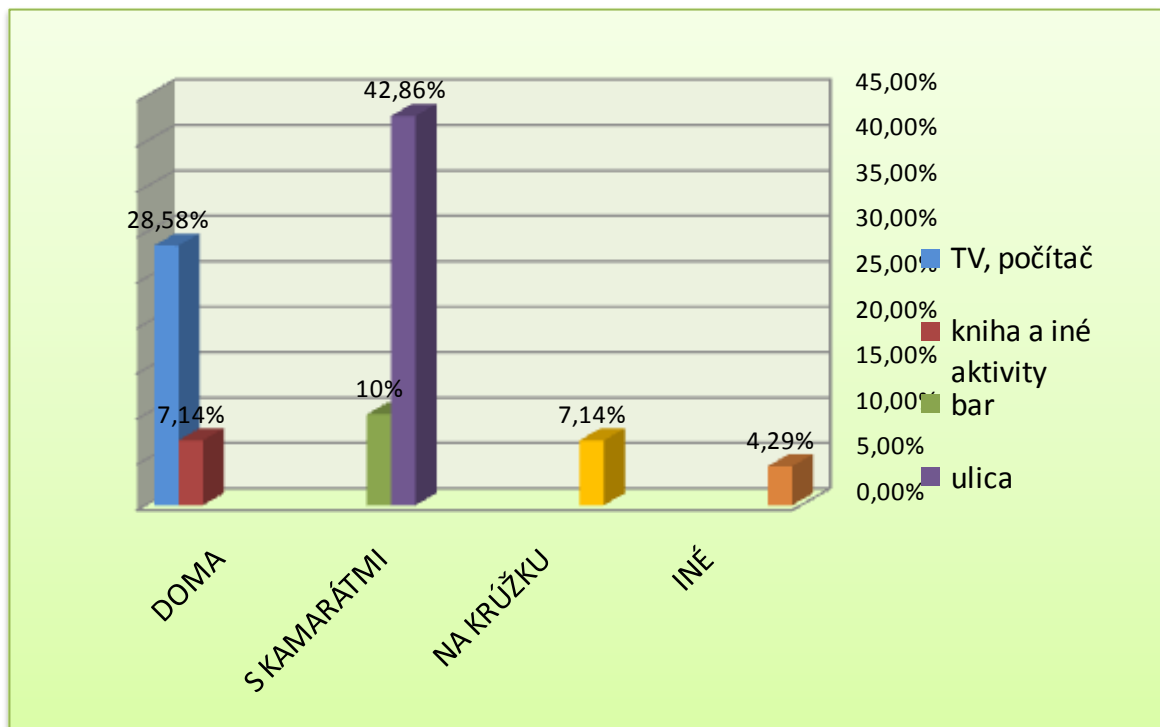
KDE	AKO	Deti z lepšie situovaných rodín (v %)	Deti zo sociálne slabšieho prostredia (v %)
DOMA	Televízia, počítač	28,57%	60%
	Kniha a iné záľuby	7,14%	
S KAMARÁTMI	Bar	10%	40%
	Na ulici	42,86%	
NA KRÚŽKU		7,14%	
INÉ		4,29%	

Pri respondentoch zo sociálne slabšieho prostredia nebolo konkretizované ako trávajú čas doma či s kamarátmi, preto sme možnosti zlúčili a zovšeobecnil. A tak môžeme len predpokladať a doplniť, na základe rozhovorov s inými mladými ľuďmi zo sociálne

znevýhodneného prostredia, že svoj voľný čas pokiaľ sú doma trávia prevažne pri televízii a niektorých spoločenských hrách a ak sú s kamarátmi, tak si ho krátia túlaním sa po uliciach. Vo veľmi málo prípadoch sa vyjadrili, že chodia aj do baru. Predpokladáme, keďže išlo o priamy kontakt, nie anonymný ako pri dotazníku, že k priznaniu sa návštev baru im zabránili obavy z možných problémov, keďže väčšina z nich boli mladiství respondenti.

Pre väčšiu názornosť ponúkame aj graf trávenia voľného času, ale už iba mladých ľudí, ktorí sa vyjadrili, že pochádzajú z lepšie situovaných rodín.

Graf č. 3: Využívanie voľného času mladých ľudí (15 – 25 rokov) z lepšie situovaných rodín

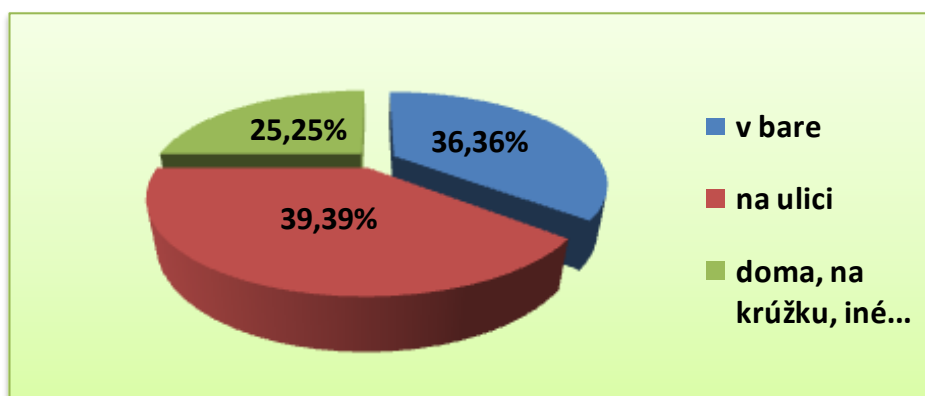

Z respondentov, ktorí označili svoj spôsob trávenia voľného času ako doma, alebo na krúžku či inú aktivitu, 75,75% mali aj druhotný výber. Boli to aktivity s kamarátmi, a to či už v bare, alebo na ulici. Názorne to ukazuje priložená tabuľka a graf.

Tabuľka č. 4: Využívanie voľného času mladých ľudí – druhotný výber

S KÝM	KDE	POČET MLADÝCH V %
S KAMARÁTMI	Bar	36,36%
	ulica	39,39%
Doma, na krúžku, iné...		25,25%

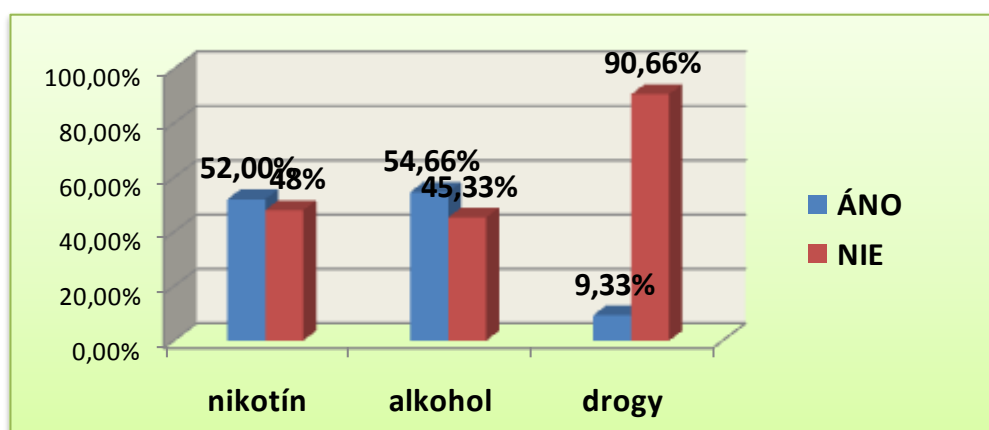
Graf č. 4: Trávenie voľného času mladých ľudí – druhotný výber

Je zrejmé, že mladí ľudia v tejto obci nevyužívajú svoj čas dostatočne efektívne. Možnosti sú obmedzené a keď sa potrebujú niečím zaujať, využívajú čo sa im ponúka, a to je bohužiaľ často len potulovanie sa po ulici, vysedávanie v baroch či doma pri počítači alebo televízii.

Často sa dostávajú aj k možnosti požívania látok ako alkohol, drogy, alebo aspoň majú možnosť zafajčiť si. V dnešnej dobe nie je výnimkou, že mládež má čoraz väčší záujem a aj prístup k týmto veciam. Graf nám ukazuje ako prístupná je mládež vo Veľkých Levároch týmto návykovým látkam.

Graf č. 5: Požívanie návykových látok u mladých ľudí

Viac ako polovica oslovených má skúsenosti s požívaním nejakej návykovej látky. Dokonca alkohol prevažuje nad nikotínom. Teda vychádzajúc z tejto skutočnosti, mladí ľudia najviac popíjajú alkohol, na druhom mieste je fajčenie a potom niektorí majú skúsenosti aj s požívaním drog. Pod drogami, ku ktorým sa priznali sa ukázalo najviac fajčenie marihuany a v dvoch prípadoch aj extáza. Tieto činnosti – požívanie návykových látok, ich frekvenciu nám zobrazuje následná tabuľka. Marihuanu sme v tomto prípade nezaradili medzi drogy, keďže sme sa pýtali na činnosť a respondenti si ju vybrali vo forme fajčenia. Počet opýtaných bol 75 a mohli označiť viacero odpovedí.

Tabuľka č. 5: Činnosť mladých ľudí v spoločnosti ich kamarátov

činnosť	počet	druh	denne	2-3x týždenne	1x týždenne	1x za 2 týždne	1x mesačne	menej
ZAPÁLIŤ SI	39	Cigareta	18	1	6	1	7	6
		Marihuana	1	1	1		1	1
POPÍJAŤ	41	Pivo	1	6	8		2	1
		Víno		1	2		2	10
		Tvrde	1	4	5	3	8	7
POŽÍVANIE DROG	2							2 (extáza)

Tabuľka nám len potvrdzuje a konkretizuje údaje z predchádzajúceho grafu, že mladí ľudia majú prístup k návykovým látkam a v pomerne hodnej miere ich aj užívajú. Je potrebné sa zamerať na túto skutočnosť. Plánované možnosti aktivít by mali priniesť rozptýlenie a zameranie sa iné druhy činnosti, ktoré by mládeži pomohli uvedomiť si škodlivý vplyv na ich vývin.

Hypotéza č. 1 sa nám potvrdila. Reakcie a odpovede mladých ľudí boli očakávané, aj keď nás prekvapilo pomerne vysoké percento mladých ľudí pod 18 rokov, ktorí si voľný čas krátia požívaním rôznych návykových látok.

Hypotéza č.2:

Mnohí mladí ľudia sa zaujímajú o hudbu a šport, preto predpokladáme, že sa väčšina z nich, pri výbere voľnočasových aktivít, bude orientovať viac na pravidelné aktivity, ktoré budú hudobného a pohybového charakteru.

Aby sme mohli hovoriť o formách aktivít, ktoré si mladí ľudia volia pre trávenie svojho voľného času, zisťovali sme prv, aký je veľký záujem vo všeobecnosti o tieto aktivity. Výsledok nám potvrdil väčšinový záujem, takmer 70% respondentov vybralo odpoveď áno.

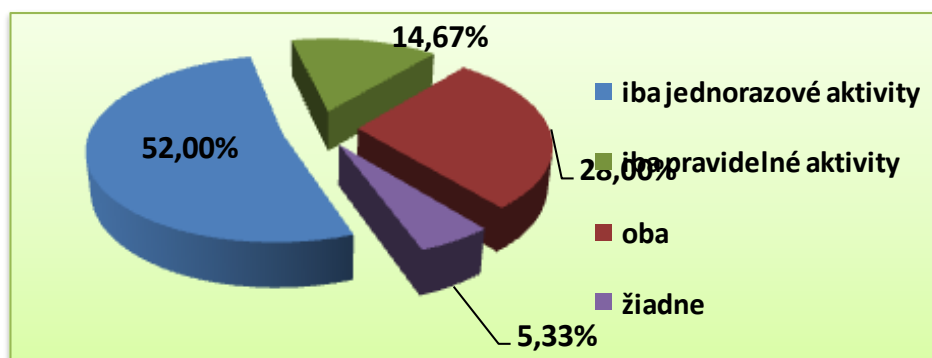
Tabuľka č. 6 : Prijatie (neprijatie) voľnočasových aktivít mladými ľuďmi

	Sociálne slabšie prostredie	Ekonomicky lepšie prostredie	SPOLU
ÁNO	40%	71,43%	69,33%
NIE	60%	28,57%	30,66%

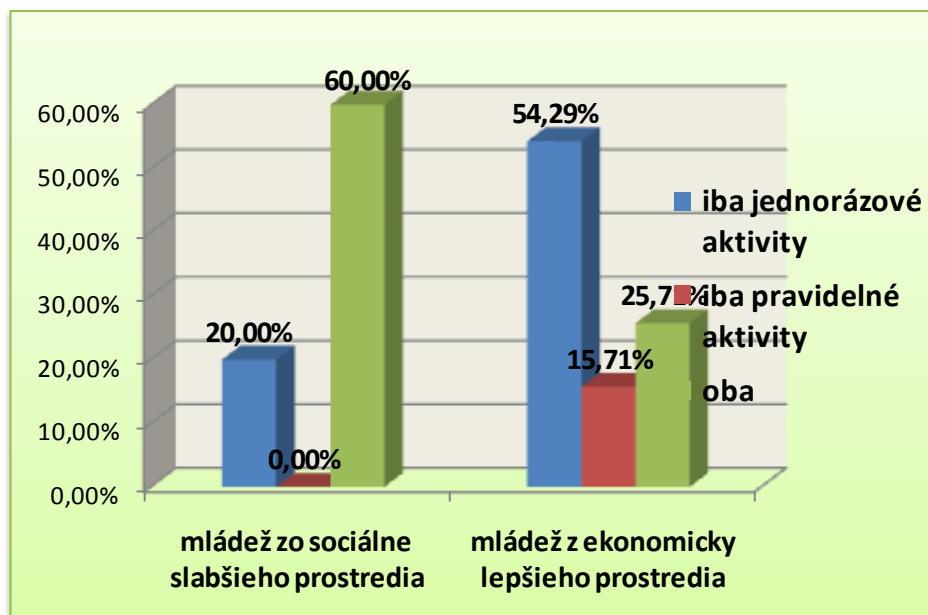
Je zaujímavé, že medzi mladými ľuďmi so sociálne slabšieho prostredia prevažuje skôr odmietavý postoj k prijatiu voľnočasových aktivít. Po dodatočnom preskúmaní sa ukázalo, že si zvykli na doterajší spôsob života a prijali ho. Sú spokojní aj s tým čo majú, resp. nemajú a aj keď túžia po zmene, je to pre nich niečo veľmi vzdialené a abstraktné a oni sami nevedia ako to zmeniť. To nás privádza k záverom, že práve pre túto skupinu mladých ľudí je potrebné pripraviť aktivity, ktoré by ich vedeli správne motivovať a poukázať na reálne možnosti, ktoré majú v živote.

Teraz pre porovnanie ponúkame výber foriem voľnočasových aktivít medzi mladými zo sociálne slabšieho prostredia a z ekonomicky lepšieho prostredia.

Graf č. 6 : Výber foriem aktivít u mladých ľudí z rôznych prostredí - spoločne

Graf č. 7 : Výber foriem aktivít u mladých ľudí z rôzneho prostredia - osobitne

Pri konkretizácii aktivít sme použili rozdelenie respondentov na základe pohlavia, kde sa mohli vyskytnúť isté rozdielnosti. Rozdielnosť v prostredí, v ktorom vyrastajú tu už bola bezpredmetná- výber aktivít bol veľmi podobný.

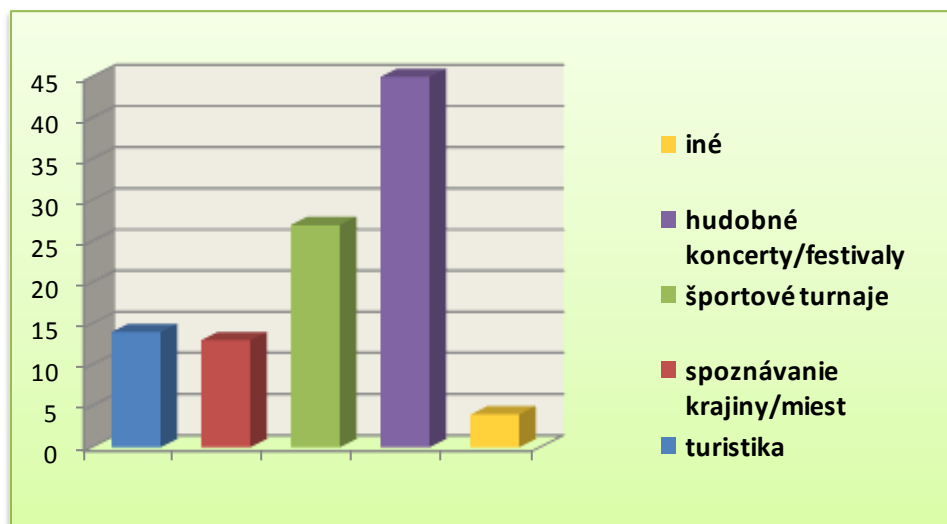
Čísla označujú počet osôb zaujímajúcich sa o danú aktivitu. Keďže mladí ľudia mali možnosť výberu viacerých možností, súčet čísel bude prevyšovať počet respondentov, t.j. 75.

Tabuľka č. 7: Výber jednorazových aktivít rozlíšený podľa pohlavia

Aktivita	ŽENY	MUŽI	SPOLU
Turistika	6	8	14
Výlety zamerané na spoznávanie krajiny/miest	9	4	13
Športové turnaje	13	14	27
Hudobné koncerty/ festivaly	33	12	45
Iné	1	3	4

Tabuľka a nasledujúci graf, nám len potvrdzujú predpokladanú hypotézu, že záujem u mladých ľudí vzbudili najmä aktivity spojené s hudbou a športom.

Graf č. 8 : Výber jednorazových aktivít spoločne (ženy aj muži)

Pri možnosti iné, štyria respondenti uviedli ďalšie alternatívne aktivity. Boli nimi: divadlo a kino, sexuálna výchova, autá, chovateľstvo.

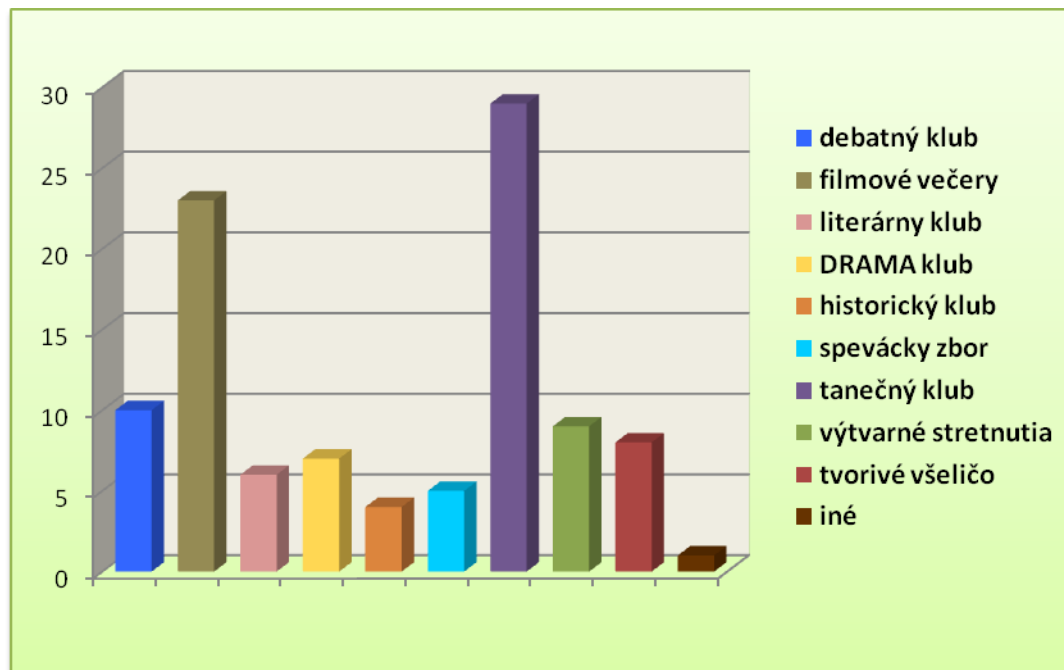
Nasledujúca tabuľka a graf ponúkajú prehľad záujmu o pravidelné aktivity.

Tabuľka č. 8: Výber z pravidelných aktivít podľa pohlavia

Aktivita	ŽENY	MUŽI	SPOLU
Debatný klub	8	2	10
Filmové večery	14	9	23
Literárny klub	5	1	6
DRAMA klub	4	3	7
Historický klub	2	2	4
Spevácky zbor	3	2	5
Tanečný klub	6	23	29
Výtvarné stretnutia	7	2	9
Tvorivé všeličo	5	3	8
Iné		1	1

Pri možnosti iné, bol uvedený iba jeden respondent a ten mal záujem o pravidelné športové aktivity.

Graf č. 9: Výber pravidelných aktivít spoločne (ženy aj muži)

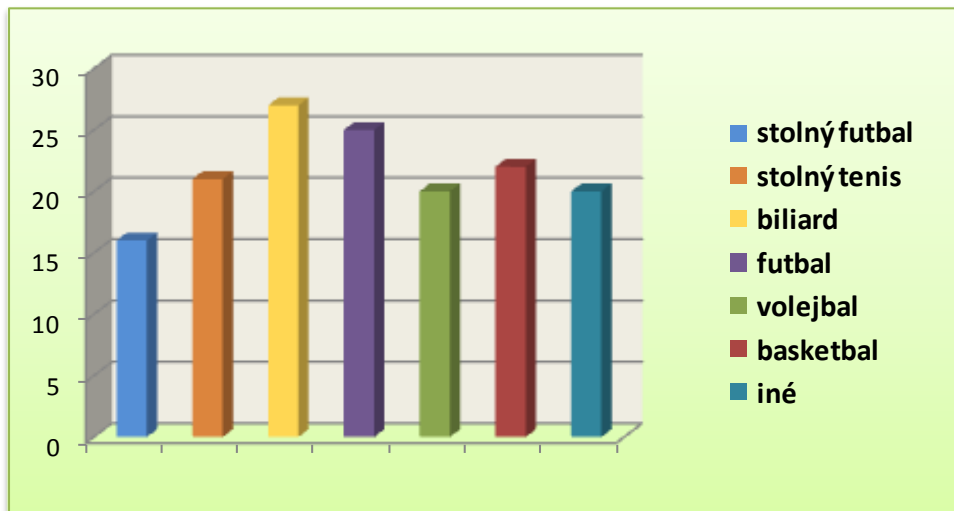
Nasledujúce znázornenia zobrazujú záujem/nezáujem o vybrané druhy športových aktivít. Keďže sme predpokladali, že šport je téma obľúbená, vyhodnocovali sme to ako samostatnú časť.

Tabuľka č. 9: Výber športových aktivít podľa pohlavia

Aktivita	ŽENY	MUŽI	SPOLU
Stolný futbal	7	9	16
Stolný tenis	12	9	21
Biliard	12	15	27
Futbal	8	17	25
Volejbal	17	3	20
Basketbal	19	3	22
iné	4	16	20

Pozitívne je, že šport je oblasť, o ktorú majú záujem dnešní mladí ľudia a je to výborná alternatíva a prevencia pred neužitočným zabíjaním času. Veľký záujem je aj u žien, v niektorých dokonca prevyšuje záujem mužov. Pri možnosti „iné“ sa vyjadrilo mnoho respondentov o záujem o ďalšie, nami nie vybrané, formy športovania ako sú: korčuľovanie, hokej, bowling, florbal, hádzaná, snowboarding, golf, poker, hokejbal, skateboarding.

Graf č. 10: Výber športových aktivít spoločne (ženy aj muži)

V rámci športových aktivít, je veľmi vyrovnaný počet záujemcov. Mladí ľudia majú záujem o rôzne formy športu, aj viacero druhov a to treba využiť.

Hypotéza č.2 sa nám tiež potvrdila. Hudba, tanec, šport, sú dominantné vo výbere aktivít týchto mladých ľudí a je to výborná forma akou sa dá k nim priblížiť.

Bonusovou otázkou bolo, či si mladí ľudia vedia predstaviť, že by sa mali na niektorých takýchto akciách zúčastňovať aj ako spoluorganizátori – dobrovoľníci. Keďže je to ďalšia forma ako zaktivizovať mladých, pričom sa môžu naučiť zodpovednosti, môžu prejavíť svoj talent pre rôzne veci, či objaviť iný pre ďalšie, a zároveň tak poslúžiť pre dobro iných. Pozitívne bolo pre nás zistenie, že sa našli aj takí záujemci, aj keď väčšinu opýtaných to veľmi nezaujalo. Pre konkretizáciu ponúkame tabuľku, v ktorej je záujem rozdelený podľa pohlavia. Mierne prevažuje väčší záujem o dobrovoľnícku prácu u žien. Predpokladáme, že je to aj preto, že ženy viac inklinujú k pomoci, opatere, väčšej empatii k iným.

Tabuľka č. 10: Záujem o dobrovoľnícku pomoc

	ŽENY (v %)	MUŽI (v %)
ÁNO	41,30 %	31,03%
NIE	58,70%	68,97%

Táto forma aktivity a trávenia voľného času je pre mnohých určite nová, zvlášť nie veľmi atraktívna, keďže odmeny za ňu, najmä tie materiálne, sa neponúkajú. No je veľmi potrebné naučiť dnešnú mládež aj dávať bez toho, aby museli zákonite prijímať, aby vedeli oceniť aj duchovné a morálne ohodnotenie, ktoré sa im za takúto činnosť dostane.

Pre východiskovú hypotézu sa nám podarilo dokázať, že mladí ľudia majú záujem o voľnočasové aktivity. Trávia svoj voľný čas nekoordinovane, neefektívne, no nebránia sa zmene, čo je veľmi pozitívne.

Týmto sa nám aj podarilo naplniť stanovený cieľ prieskumu, ktorým bolo analyzovať potreby mladých ľudí vo Veľkých Levároch. Mládež sa vyjadrila k formám aktivít a pomohla tak objasniť sféru voľného času určenú pre nich, do ktorej by sa malo teraz zasiahnuť.

4 APLIKÁCIA VÝSLEDKOV PRIESKUMU DO PRAXE

Z prieskumu je zrejmé, že mladí ľudia majú záujem o rozšírenie voľnočasových aktivít a z pohľadu možností, ktoré v obci majú sú istou nutnosťou. Je tu nedostatok príležitostí konkrétne cielených pre mladú generáciu, a ktoré by boli pre ňu zaujímavé. Preto plánované aktivity by mali „vyplniť medzeru“, ktorá tu nastala a zároveň priniesť niečo nové. Mali by uspokojiť potreby mládeže, zabaviť a zaujať, ale zároveň aj zmysluplne vyplniť voľný čas.

Mladí ľudia sa často venujú len vysedávaniu pri televízii či počítači, príp. sa túlajú po uliciach, kde sú vystavení rôznym negatívnym vplyvom. Pre ich eliminovanie a zároveň ako prevencia by mali slúžiť programy reagujúce na danú situáciu.

Skúmaním sme dospeli k záverom, kde odporúčame:

1. Niektorí mladí ľudia zo sociálne znevýhodneného prostredia majú problém s dodržiavaním základných hygienických návykov a tiež s vhodnosťou správania sa v istých situáciách. Pre citlivosť témy odporúčame nepriame pôsobenie, učenie pozorovaním, taktiež priblíženie informácií čiastočne prednáškovou formou, zároveň interaktívne, najmä osobným príkladom a neosobným poukazovaním na nedostatky. Je tu potrebná formácia a výber vhodného adepta na lektorskú prácu k tejto tematike.
2. Keďže mnoho návykov si deti a mladí ľudia prinášajú z rodiny, je potrebné pracovať s rodičmi. Konzultovať s nimi jednotlivé prípady správania sa ich detí, v prípade nutnosti poskytovať poradenstvo a pomoc v pre nich neriešiteľných situáciách. Na druhej strane snažiť sa, aby rodičia pochopili užitočnosť aktivít pre voľný čas ich detí a podporili ich aj zo svojej strany.
3. Mladí ľudia z ekonomicko-sociálne slabšieho prostredia prejavili menší záujem o voľnočasové aktivity. Preto je potrebné zamerať sa na túto skupinu. Nájsť formy správnej motivácie a ukázať im možnosti využitia ich potenciálu, ktorý majú v sebe.

Možnosťou by bolo vytvorenie malých skupín a tu je príležitosť na individuálnu prácu, aj napríklad prostredníctvom rozhovorov, nezávislých stretnutí...

4. V závislosti od špecifických podmienok jednotlivých skupín mladých ľudí a na základe pozorovaní uskutočnených v Centre záujmových aktivít, je určite na zváženie aj personálne obsadenie jednotlivých aktivít, resp. možnosť zvýšenia počtu možných aktivít, možno aj na víkendy, a tým aj zvýšenie počtu platených spolupracovníkov.
5. V rámci motivácie môže poslúžiť aj vytvorenie prostredia, kde sa budú cítiť dobre a radi sa vracajú. Bolo by vhodné myslieť aj na vytvorenie priestoru, kde sa môžu zrelaxovať, oddýchnuť si. Zároveň by mal byť zabezpečený pitný režim. Aj keď nejde o malé deti, no pri aktivitách každý ocení ak bude mať prístup tekutín priamo na mieste, kde prišiel tráviť voľný čas.
6. Veľký záujem o športové aktivity je bodom, ktorý odporúčame rozhodne podporiť. Šport je dobrá prevencia pred antisociálnym správaním, zároveň prináša radosť a niekedy aj úspech, z ktorého sa môžu zúčastnení tešiť. Odporúčame vytvoriť priestor pre rôzne druhy športových aktivít, tak ako spevnenú plochu samozrejme s príslušným bezpečnostným oplotením (pre volejbal, basketbal...), prípadne zabezpečiť miesto (telocvičnu, ihrisko...), tak aj priestor, v interiéri alebo exteriéri, pre stolové hry (stolný futbal, stolný tenis, biliard...).
7. Hudba a tanec sú taktiež na poprednom mieste a mládež dneška sa ňou dá veľmi ovplyvniť. Bolo by dobré nájsť aktivity a formy programov, kde sa práve týmito mladými ľuďmi podarí prilákať. Jednou z foriem môžu byť koncerty, potom vyučovanie tanca, spevu, prípadne zabezpečenie hudobných nástrojov, kde sa mladí ľudia môžu prejaviť. Ak by to možnosti nedovoľovali, je dobre možno zabezpečiť jeden multifunkčný nástroj (napr. kláves al. iné), ktorý by slúžil pre tých, ktorým je hudba blízka, príp. by sa dal využiť a kombinovať aj s inými aktivitami (dramatický krúžok, spevácky zbor...).

8. K jedným z najviac využívaným zdrojom zábavy v rámci využívania voľného času detí a mladých ľudí patria televízia a počítač. Mládež sa často dostáva k žánrom a formám, ktoré nie sú pre ne vhodné a dehonestujú hodnoty, ktoré by im mali byť vštepované. Avšak existuje aj veľa poučných a pre mládež dnešnej doby zaujímavých filmov, ktoré by bolo vhodné použiť za príklad kvalitného filmu. Aktivity nemusia byť namierené len na pozeranie filmov, môže sa zamerať aj na knihy, časopisy, webové stránky... a ponúknuť im alternatívu k pre nich síce atraktívnym, no v skutočnosti veľmi „lacným“ náhradám prezentujúcim „správne hodnoty“.

9. Keďže sa ovládanie práce na počítači stáva v dnešnej dobe nutnosťou a ako sme videli v Centre záujmových aktivít, pre priblíženie sa a väčšiu motiváciu detí a mladých ľudí k návšteve centra, bola zriadená počítačová miestnosť, je dobré, ba potrebné zamestnať aj správcu týchto počítačov, resp. lektora pre prácu s počítačom. A keďže je už počítačová miestnosť vytvorená odporúčali by sme ju otvoriť aj viac verejnosti, napríklad seniorom, či iným skupinám, ktoré nemajú veľmi prístup zoznámiť sa s počítačom a jeho využitím.

10. Záujem bol aj o debatné stretnutia, čo vnímame veľmi pozitívne. Je dobré ak sa mladí zaujímajú o veci a chcú sa k nim aj vyjadriť. Budujú si tým svoju osobnosť, učia sa konverzovať, argumentovať... Odporúčame vytvoriť podľa možnosti pravidelné, ak nie, tak viacero jednorazových stretnutí na témy, ktoré ich zaujímajú. Prípadne pozvať aj hostí, ktorí sa k danej téme vedia odporne vyjadriť.

11. Zakomponovať aj mládež do príprav aktivít. Aj keď o to nebol veľký záujem, no vidíme v tom možnosť, pri ktorej sa môžu veľa naučiť. Akvidia koľko námahy stojí vytvoriť program, alebo nejakú aktivitu, budú k ďalším pristupovať zodpovednejšie a vnímavejšie. Budú nútení sa naučiť spolupráci s ostatnými, k vytvoreniu konsenzu pri možno sporných otázkach, ktoré vzniknú pri tvorbe. Treba však citlivo zvoliť formu aktivít, ku ktorým sa môžu pridať a zároveň nezabudnúť na autoritu, pod vedením ktorej budú pracovať.

Tieto odporúčania sme predložili po skúmaní danej situácie v obci a mali by poslúžiť ako podklad k vytvoreniu aktivít pre mladých ľudí v Centre záujmových aktivít. Snažili sme sa poukázať na základné veci zistené pri prieskume či už z dotazníka, pozorovaním, alebo rozhovormi s mládežou. Niektoré sú podané vo všeobecnejšej rovine, keďže úspešnosť, alebo reálnosť daných aktivít bude zrejmá až pri konkrétnej realizácii. Avšak vidíme vysokú reálnosť ich uskutočnenia. Tým, že by centrum malo spíňať aj prvky nízkoprahovosti, radili by sme všetky aktivity starostlivo vyberať. Brať ohľad, že pri možnosti dobrovoľnej návštevy centra a pri jej rôznej frekvencii, by mali byť aktivity plánované a riadené tak, aby neboli závislé len na určitej vopred vytvorenej skupine ľudí a nemal by byť problém vedenia aktivít s rôznou účasťou. Zároveň v zmysle znižovania prahov je potrebné počítať s rôznorodosťou jednak vekových skupín a jednak osobnostnej vyspelosti. Preto aj ponuka aktivít by mala byť rôznorodejšieho zamerania, aby si každá skupina mohla nájsť nejakú činnosť, ktorá by ho dokázala zaujať. Rôznorodosť je vítaná a je súčasťou formovania osobností mladých ľudí a ich miery tolerancie k iným ľuďom.

ZÁVER

Potreba organizovania a zabezpečenia aktivít na zmysluplné trávenie voľného času je zjavná. Mladí ľudia potrebujú vedenie, ale zároveň aj správnu motiváciu, aby sa zaktivizovali a nechali sa viesť. Treba tu nájsť súlad medzi potrebami a ponúkanými možnosťami a ich prístupnosťou. Mali by sa vedieť použiť veci, ktoré lákajú dnešnú generáciu a využiť ich na plánovaný cieľ. Filmy, počítače, radosť z hudby, tanca, klebetenie, či hranie kariet môže mať aj pozitívny vplyv, teda nie je nutné všetky veci radikálne meniť.

Mladí ľudia chcú byť rešpektovaní a chápaní aj s ich pohľadom na svet. Možno potrebujú usmerniť a naviesť na cestu, ale nemožno ich odsúdiť ako úplne zlých a nasilu sa ich snažiť polepšiť. Väčší úžitok môže priniesť „zníženie“ sa k nim, dostať sa do ich myslenia, získať ich dôveru a potom budú otvorení a prístupní aj inovatejším, aj keď pre nich možno nezmyselným formám trávenia voľného času. Je to dlhodobá práca a výsledky nemožno vidieť okamžite, ale pri systematickosti a trpezlivosti sa určite dostavia.

LITERATÚRA

HOFBAUER, B.. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004

GALLO, O. A LENČO, P. Čo si myslia mladí. Bratislava: IUVENTA, 2009

KONČEKOVÁ, L. Psychológia puberty a adolescencie. Prešov: Univerzita P.J. Šafárika v Košiciach- Pedagogická fakulta v Prešove. 1996

PÁVKOVÁ, J. et. al. Pedagogika voľného času. Praha: Portál, 2002

Sociologický prieskum: Ako využívajú voľný čas deti a mládež. Bratislava: Rada mládeže Slovenska. 2000